

A déli szonda lényegesen szélesebb volt. Célunk itt a 2004-ben megtalált kör alakú építmény teljes alaprajzának és funkciójának tisztázása volt. Az alaprajzot tisztáztuk: valójában nem is kör, hanem sokszög alakú építményről van szó, amelynek belvilágát téglalap alakúra formálták, és mintha levéselt kőszilánkokkal töltötték volna fel. A teljes betöltést nem távolítottuk el, hogy maradjon az utókornak is valami. Sírt vagy más érdemlegeset nem találtunk belül, az építmény körül viszont építészeti tagozatok heverték. Emiatt az építmény inkább alapnak tekinthető, semmint sírkertnek. A kerület egy része falkiszedés formájában maradt meg, ezen a szakaszon egy ráásásból középkori érem, az egyik vegyesházi uralkodó dénárja került elő. A középkorban tehát, nagy valószínűség szerint, rájártak az olcsó, és már megfaragott építőanyagra. A kövek kitermelése azonban már a római korban megkezdődött, egy helyen a falkiszedést római téglasír vágta, amelynek építőanyagán a COH(ors) VII BR(eucorum) AN(toniniana) bélyege szerepel. A Severus-korban gyártott téglák csak a sír létesítésének terminus post quemjét adják, a kőépület felszámolására vonatkozóan nem nyújtanak információt. A sír sajnos teljesen rabolt volt, így a mellékletek nem pontosíthatják az időrendet. Rabolt téglasírt a kőépület K-i oldalán is találtunk.

BUDAI BALOGH TIBOR

64. Budapest, III. Szentendrei út 207–209.

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma 2006. július 18. és október 27. között megelőző feltárást végezt a területen. A telek az aquincumi polgárvárostól É-ra, az É-D-i, római korban is használt főútvonal mellett található, ennek mentén már korábban sírok kerültek elő. Ugyanakkor déli irányból számítani lehetett a Római Strandfürdő területén több alkalommal kutatott szentélykörzet, illetve forráscsoporthoz tartozó létesítmények megjelenésével is, például kútházakkal, esetleg egyéb ipari létesítményekkel. A szentélykörzet pontos határai ismeretlenek, így ennek É-i lezárását például fal formájában vártuk. A területtől É-ra a korábbi régészeti kutatások kelta falut azonosítottak (vicus Vindonianus), amelynek pontos kiterjedése ismeretlen, ennek déli része szintén áthúzódhatott a telekre. Római kori objektumok mellett a területen ősz- és középkori emlékek előkerülésével is lehetett számolni.

A területen első lépésben szondázó jellegű kutatást végeztünk. A Szentendrei út vonalával párhuzamos, a telek Ny-i szélén 4 É-D-i irányú kutatóárkot, az É-i szélén egy K-Ny-i, míg a telek K-i felében egy szintén K-Ny-i irányú kutatóárkot nyitottunk. Az újkori maradványok alatt sötétbarna, iszapos, agyagos réteg mutatkozott náddarabokkal, tetején helyenként vékony, csigaházakból képződött réteggel. A rétegben objektumok nem voltak, szórványosan római kori házikeramia (fazekak, füstölőtálak darabjai) terra

sigillata és építési anyag (imbrex, tegula, tubus) került elő. Ugyanitt vékony mészkőporos réteg utalt arra, hogy a római kor utáni időszakban kisebb állóvizek lehettek a területen (közeli forrástevékenység?). A területrészen a fent említett sötét, agyagos réteg a geopedológiai vizsgálatok szerint már a római foglalás idején is mocsaras, tartósabban vizes környezet volt, a réteg erősebben lejtett É és K (Duna felé). Alatta már egy szürkés, agyagos altalajt regisztráltuk. A terület K-i felében nyitott szondaárokban az újkori feltöltés alatt változó vastagságban sárgás, agyagos felületrész mutatkozott, amely valószínűleg egy kiemelkedés része volt, amelynek Ny-i szélét az újkori tereprendezésekkel már teljesen elbontották. A réteg tetején szabálytalan alakban római kori építési anyag kíséretében köves épületomladék került elő, terrazzodarabokkal és házikeramiaival. Ezen a területen a feltárandó felületet 2500 m²-re terjesztettük ki. A felületben megkutatott épületomladékhoz sajnos nem sikerült egyéb objektumokat (falakat, falkiszedéseket, beásást, esetleg utat) kötni. Az újkori bolygatások miatt az omladék származási helyét, illetve az egykori épület funkcióját, vagy alaprajzát sem sikerült megállapítani. Az omladékot É, D és Ny felől sikerült lehatárolni, K-i irányban a szomszédos ingatlan alá húzódott. Az omladék alatt itt is a már említett sötétbarna talaj következett, elszórtan római kori leletanyaggal, majd a kutatott rész Ny-i felében egy masszív vízköves konglomerátum, illetve a szürke agyagos altalaj következett. A vízköves kiválások geopedológiai vizsgálatait azt mutatták, hogy a római kori épület zónájában, annak közvetlen közelében, még a római kort megelőzően, de talán a római korban is forrás törhetett fel. Talán ezzel magyarázható az épület jelenléte is.

T. LÁNG ORSOLYA

65. Budapest, V. Dorottya utca 2.

Kk, Kú

2006. május 22. és június 2. között építést megelőzően végeztünk próbafeltárást a jelzett területen. A pincehelyiségek a nyilvántartás megkönnyítése végett sorszámot kaptak, ez alapján a 6., 7., 8., 9., 18. helyiségekben végeztük a feltárást, melynek során a 18. helyiség kutatóárkát kivéve, mindegyikbe 18–19. századi falmaradványokat találtunk egymáshoz úgy kapcsolódva, hogy az az épületek többszöri átalakítására utal. Ezenkívül a 6. helyiség kutatóárában egy középkori pince részlete is előkerült a helyiség déli falának csonkjával. A tárgyi leletanyag nagy többsége is a 18–19. századra tehető, azonban a bolygatott rétegekben középkori leleteket – kerámiatöredékeket – is találtunk. A 6. helyiség kutatóárában egy nagyjából É-D-i és egy K-Ny-i irányú falat találtunk, amelyek az 5. helyiségben alkothatnak falsarkot. Szerkezetük egyes – kő-tégla – falazat, vastagságuk 1,2 m, alapozási síkjukat a jelenlegi pinceszinttől számítva 1,2 m

mélységben még nem értük el. A visszabontott faltetők közvetlenül a felbontott betonpadló alatt jelentkeztek. Közülük az É-D-i irányú fed rá a visszabontott középkori falrészletre. A pince alapjait a bolygatatlan altalajba ásták, falát úgy építették meg, hogy igazi falsíkot csak a belső oldalán alakítottak ki. Betöltését egy nagyobb méretű, épületomladékos betöltésű beásással megbolygatták. A 7. helyiségben előkerült a K-Ny-i irányú fal folytatása, amelyet későbbi építkezések során újra felhasználtak, hozzá kisebb kb. 40 cm vastag, szintén vegyesen rakott falakat építettek, amelynek falstruktúrája különbözött az előbbtől. Ily módon egy kisebb pincehelyiséget alakítottak ki, melynek padlószintjét később megemelték. Az eredeti szint feltöltésében egy faragott nyíláskeret egyszerű élszedéssel profilált elemeit is megtaláltuk egymás mellé dőlve. Ebben a helyiségben a visszabontott faltetők a jelenlegi járósínt alatt kb. 30 cm-rel jelentkeztek. A 8. helyiség kutató-árkában csak egy kisebb újkori falrészlet került elő a járósínt alatt 25 cm-rel. A 9. helyiségben egy vegyes falazatú falcsonkot és egy téglakna alját találtuk. A 18. helyiség kutatóárkában csak a bolygatatlan altalaj volt. A nagyméretű vegyes falak feltehetően a 18. században épült „Harmincadvám” épületének részletei, a későbbi toldások és építkezések a 19. századi „Magyar Királyhoz” fogadó elemei lehetnek. A középkori pince Pest városának a késő középkori városfalon kívül került negyedéhez tartozott.

KOVÁCS ESZTER

66. Budapest, V. Ferenciek tere 9.

Kú, Ű

2006. augusztus 21. és október 5. között szondázó feltárást végeztünk a pesti Ferences templom kriptájában.

A 18. sz. első felében épült barokk templom szentélye alatti kriptában kutatóárkokat húztunk, alapfeltárást és falkutatást végeztünk. Kibontottuk a templom hajója és a szentélye találkozásánál épített legkorábbi lejáratot, majd annak elfalazása után az udvarról létrehozott – jelenleg a Szent Gellért Könyvesboltból – levezető második bejáratot.

A kutatás során tanulmányoztuk az alépítmény 18. és 19. századi falazási technikáját és építési módját, továbbá a barokk térforma alaprajzi változásait. Megfigyelhettük – az okleveles adatok szerint a 13. században alapított ferences templom helyén álló 18. századi épületben – az 1790 és 1892 között folyó falfülkés kopsorsós temetkezési módot, díszes márványtábláival és sírköveivel.

A régészeti feltárás során semmiféle középkori objektum, falmaradvány vagy leletanyag nem került elő. Egyedül a kriptába vezető pincehelyiségek oldalfalaiban figyelhettük meg a korábbi – akár középkori – építkezés nyomait, melynek tisztázása egy későbbi kutatás tárgya lehet.

ZÁDOR JUDIT

67. Budapest, V. Kossuth L. utca 7–9. –

Reáltanoda utca 8–10.

Kő

2006 szeptemberében régészeti megfigyelést, majd leletmentést végeztünk a fenti telkeken, az egykori Úttörő Áruház helyén.

A területen végzett kivitelezési munka – mélygarázs építése – közben középkori objektumok (kemencék, gödrök) nyomait figyeltük meg. Az építkezést leállítva a kerek és rombusz alakú tárológödrökben nagyszámú 13–14. századi kerámiatöredéket, fémmaradványokat, valamint állatcsontot tártunk fel. Több kemence nyomát is megfigyelhettük. Véleményünk szerint a területen Pest egyik tatárjárás utáni gazdasági központjának maradványai kerültek elő.

ZÁDOR JUDIT

68. Budapest, V. Pesti Barnabás utca 1.

Kő, Tő

2006. október 25. és december 4. között szondázó feltárást végeztünk az egykori ELTE Bölcsészettudományi Kar, jelenleg a Piarista Rendház udvarában.

1914–1917 között, az egykori Piarista Rendház építése alatt, az épület udvarának Ny-i végén fürdő maradványai kerültek elő. Kuzsinszky Bálint, Finály Gábor és Éber László a fürdő építési idejét török korinak határozta meg. Nagy Lajos a leírások alapján a Contra Aquincum tábori fürdőjének tartotta az 1940-es években.

A régészeti kutatás során feltártuk az 1914–1917 között kiásott, majd visszatöltött épület maradványait. Megállapítottuk, hogy a hypocaustumos fűtőrendszerű, vörös terrazzopadlójú fürdő török kori.

Az épülettől K-re kemence, továbbá favázás építmény maradványai (cölöplyukak) kerültek elő. A leletanyag középkori és török kori kerámiatöredék, állatcsont és kevés fém volt. A szondázó feltárás során – 280 cm mélységig – római rétegek egyelőre nem mutatkoztak.

BESZÉDES JÓZSEF – ZÁDOR JUDIT

69. Budapest, XI. Beregszász utca–

Rodostó utca–Nagyszében utca–Névtelen utca

U

2006. február 27. és március 28. között próbaszondázást végeztem az egykori Kinizsi-laktanya területén. A terület hat nagyobb építési szektorából kettőt vizsgáltunk összesen három szondával. A terület ÉK-i szektorában két 6×25 m-es kutatóárkot nyitottunk. A K-Ny-i irányban nyitott I. szonda teljes felületében vastag újkori feltöltés alatt egy vékony sötétbarna humuszos réteget találtunk. Alatta egy max. 0,1–0,15 m vastag kavicsos, apró köves réteget, amely természetes hordalék lehetett. Ez alatt elértünk egy nagyon sötét agyagos termett talajréteget, amelyből számos kerámiatöredék és apró patics került elől. A rétegben előkerült kerámia a neolitikus korból, a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúra idejéből származ-